HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

דמתעגל קטרייהו: [א]בתוך הקן ומצא לפני הקן אסורין: לימא מסייע ליה לר' חנינא דאמר ר' חנינא א)רוב וקרוב הלך אחר הרוב אמר אביי בדף ס)רבא אמר בשני קנין זו למעלה מזו עסקינן ולא מבעיא זמן בתחתונה ולא זמן בעליונה ומצא בתחתונה ולא מצא בעליונה דאסירן דאמרינן הנך אזלו לעלמא והנך אשתרבובי אשתרבוב ונחות אלא אפילו זמן בעליונה ולא זמן בתחתונה ובא ומצא בעליונה ולא מצא בתחתונה הנך נמי אסירי דאמרינן הנך אזלו לעלמא והנך סרוכי סריך וסליקו: [ב]ואם אין שם אלא הן הרי אלו מותרין: היכי דמי אילימא במפורחין איכא למימר הנך אזלו לעלמא והני אחריני נינהו אלא [ג]במדדין אי דאיכא קן בתוך חמשים אמה אדדויי אדדו ואי דליכא קן בתוך חמשים אמה פשיטא דמותרין דאמר מר עוקבא בר חמא [ד]כל ב)המדדה אין מדדה יותר מחמשים אמה [ה]לעולם דאיכא קן בתוך חמשים אמה וכגון דקיימא ג)בקרן זוית מהו דתימא אדדויי אדדו קמ"ל כל היכא דמדדה והדר חזי לקניה מדדה ואי לא לא מדדה: **מתני'** ד)ב"ש אומרים אין נוטלים את העלי לקצב עליו בשר [ו]וב"ה מתירין בית שמאי אומרים אין נותנין את העור לפני הדורסן ולא יגביהנו אלא אם כן יש עמו ה)כזית בשר [ז]ובית הלל מתירין: **גמ'** תנא ו)[ח]ושוין שאם קצב עליו בשר שאסור לטלטלו אמר אביי מחלוקת בעלי אבל בתברא גרמי דברי הכל מותר פשיטא עלי תנן מהו דתימא הוא הדין דאפי' תברא גרמי נמי והאי דקתני עלי להודיעך כחן דב"ה דאפי' דבר שמלאכתו לאיסור נמי שרו קמ"ל איכא דאמרי אמר אביי לא נצרכא אלא אפילו תברא גרמי חדתי מהו דתימא ממלך ולא תבר עלה קמ"ל וב"ש לא חיישי לאמלוכי והתניא ז)בית שמאי אומרים ח)אין מוליכין ט)טבח וסכין אצל בהמה ולא בהמה אצל טבח וסכין ובית הלל אומרים [ט]מוליכין זה אצל זה בית שמאי אומרים אין מוליכין תבלין ומדוך אצל מדוכה ולא מדוכה אצל תבלין ומדוך וב"ה אומרים [י]מוליכין זה אצל זה הכי השתא בשלמא בהמה אתי לאמלוכי דאמר נשבק האי בהמה כחושה ומייתינא בהמה אחריתי דשמינה מינה קדרה נמי אתי לאימלוכי דאמר נשבק האי קדרה דבעיא תבלין ומייתינא אחריתי דלא בעיא תבלין הכא מאי איכא למימר ממלך ולא תבר כיון דשחטה לתבירא קיימא: בית שמאי אומרים אין נותנין את העור: תנא י)[כ]ושוין שמולחין עליו בשר לצלי אמר אביי לא שנו אלא לצלי אבל לקדרה לא פשיטא לצלי תנן הא קמ"ל [ל]דאפי' לצלי כעין קדרה אסור ת"ר [מ]אין מולחין את החלבים ואין מהפכין בהן משום ר' יהושע אמרו שוטחן ברוח ע"ג יתידות אמר רב מתנה הלכה כר' יהושע איכא דאמרי אמר רב מתנה [נ]אין הלכה כר' יהושע בשלמא למ"ד הלכה כר' יהושע אצטריך סד"א יחיד ורבים הלכה כרבים קמ"ל הלכה כיחיד אלא למ"ד אין הלכה פשיטא כ)יחיד ורבים הלכה כרבים מהו דתימא מסתבר טעמיה דר' יהושע דאי לא שרית ליה ממנע ולא שחיט קא משמע לן ומ"ש מעור לפני הדורסן

התם

דמתעגל קטרייהו. ניתר הקשר שלהם ומתפרק מאליו והבא ונטל שמא לא מקושרין מצאם וחטף האחד והלך לו: ל)**לפני הקן.** דרך כל שובכין להיות מעט מן דף העליה בולט חוץ למחיצה של כל קן וקן ושם היונים יוצאים לאויר ונוחים שם כרצונם וחוזרים לקן: **הלך אחר הרוב.** כי הכא דלא אמרי' אלו אותן שזמן בתוך הקן שהוא קרוב ללפני הקן אלא אמרי' מעלמא אתו: **בדף.** דכלהו קרוב נינהו הלכך הלך אחר הרוב דאיכא תרתי: **רבא אמר.** הא לא אצטריך לאשמועינן אלא בשני קנין זו למעלה מזו ובשניהם גוזלות וזמן את שבזו ולא זמן את שבזו ולמחר בא ולא מצא בתוך הקן שזמן אלא לפניו ובאותו שלא זמן לא מצא לא לפניו ולא לתוכו הלכך אסירי. ולא משום חששא דיוני דעלמא אלא מאחר שלא מצאן במקומן ועוד שבקן האחר המוקצה לא מצא כלום יש לחוש שמא אלו שמצא לפני הקן המוכן לא מתוכו יצאו אלא מתוך המוקצה: **ולא מיבעיא קאמר** לא גרסי' אלא ה"ג **ולא מיבעיא זמן בתחתונה ולא זמן בעליונה כו'.** כלומר ותנא דאצטריך לאשמועינן אסורים לאו כשזמן את של תחתונה ולמחר מצא בתחתונה לפניה ולא בתוכה ולא מצא בעליונה כלום אצטריך למימר דאסירי דחיישינן דלמא הני דאזמין אזדו להו והנך שמצא לפניה משל עליונה באו ואשתרבובי אשתרבוב למטה ונחיתו הא לא אצטריך דאפי' זמן בעליונה בתוכה ולא זמן את של תחתונה ולמחר מצא בעליונה לפניה ולא בתוכה ולא מצא בתחתונה כלל אסירי ולא תימא לאו אורחייהו למסרך ומיסק בעודן קטנים אלא אמרינן סרוכי סרוך מן התחתונה המוקצה וסליקו לפני העליונה: מ)**ואם אין שם אלא הן.** אם אין סביבותיהם אתמול אלא הן: נ)**הרי אלו מותרים.** דודאי אלו הן שהזמין בתוך הקן ובאו לפניה: **מפורחים.** גדולים ופורחים למרחוק: **אדדויי אדדו.** מאותו קן ואתו להכא כדמפרש ואזיל דעד חמשים אמה מדדה: **בקרן זוית.** שזוית הבית בולט להלאה מן השובך וקן זה שזמן בו עומד לצדדין דאי הוה אתי להכא לא הוה חזי לקניה שהזוית של בית עומדת לפניו:

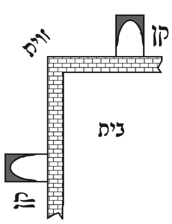

מתני' עלי. מלאכתו לאיסור לכתוש במכתשת משום הכי אסרי ליה בית שמאי: **גמ' שאסור לטלטלו.** דאתעביד ליה צורך יו"ט: **בתברא גרמי.** המיוחדת לקצב עליה בשר: **מהו דתימא הוא הדין דאפילו תברא גרמי.** אסרי ב"ש דלמא בתר דטלטלה ממליך ולא תבר ואשתכח דטרח בכדי: **איכא דאמרי אמר אביי כו'.** כי אותביניה פשיטא עלי תנן שני אביי גופיה הכי לא נצרכא הא דאמרינן אבל תברא גרמי דברי הכל מותר אלא לתברא גרמי חדתי שלא קצב עליה מעולם דאיכא למיחש דחייס עלה וממלך: **לא חיישי לאמלוכי.** בתמיה ופריך לאביי: **אין מוליכין טבח וסכין וכו'.** אם היו רחוקים זה מזה דלמא [בתר] דטריח ממליך: **מדוך.** בוכנא שדוכין בו תבלין במדוכה: **נשבק האי קדרה.** מין תבשיל זה שיהא צריך תבלין כגון בשר ובצלים: **ואעבד קדרה דלא בעיא תבלין.** כגון כרוב ולפת: **מאי איכא למימר** גרסי': **קמ"ל** לא גרסינן: **שמולחין עליו.** ואע"פ שהמלח מועיל לעבוד: **לצלי.** דאין מולחין אותו יפה: **הא קא משמע לן דאפי' לצלי כעין קדרה אסור.** האי אבל לקדרה דקאמר אביי לצלי כעין קדרה קאמר כגון אדם המולח לצלי יפה יפה קרוב למליחת בשר שלצורך קדרה דלא תימא כל צלי שרי: **אין מולחין את החלבים.** ביום טוב כדי שלא יסריחו ואפי' נשחטה הבהמה בי"ט: **ומאי שנא מעור לפני הדורסן.** דשרו בית הלל משום דאי לא שרית ליה ממנע ולא שחיט:

התס

ס) **פשיטא** דמותרין דאמר מר עוקבא כל המדדה וכו'. וקשה וכי מייתי ראיה ממר עוקבא שהוא אמורא[א] וי"ל דע"כ אנו צריכין לומר כדמר עוקבא דאם לא כן לא מתוקמא מתניתין דלא יחפור (ב"ב דף כג:)[ב]: **אין** נוטלין העלי. ותימה הא צריך לגופה וכל כלי שצריך לגופו או למקומו אפילו מלאכתו לאסור נוטלין אותו ביום טוב וי"ל דבפרק כל הכלים (שבת דף קכג. ושם) מוקמינן ליה במוקצה שיש בו חסרון כיס דכ"ע מודו לאסור כגון סיכי זירי ומזורי דקפיד עלייהו[ג] וב"ה שמתירין היינו דוקא משום שמחת יו"ט כדמפרש בגמרא: **ושוין** שמולחין עליו בשר לצלי. לאו משום דצריך מליחה לצלי כדמפ' בחולין (דף קיא.) אלא משום שנהגו למלחו כדי ליתן טעם [ועי' תוספות חולין יד. ד"ה ונסבין]:

מעריס

עין משפט נר מצוה

עו א ב ג מיי' פ"ב מהלכות יו"ט הל' ו טוש"ע א"ח סי' תצז סעיף יד:

עז ד מיי' שם ופט"ו מהל' גזילה הל' יח טוש"ע שם וטוש"ע ח"מ סי' רס סעיף ח:

עח ה מיי' פ"ב מהל' יו"ט הלכה ו טוש"ע א"ח שם סעיף יד:

עט ו טוש"ע א"ח סי' תקט סעיף ה:

פ ז מיי' פ"ג מהלכות יו"ט הל' ד סמג לאוין עה טוש"ע שם סעיף ג:

פא ח טוש"ע שם סעיף ה:

פב ט טוש"ע א"ח סי' תצט סעיף ג:

פג י טוש"ע א"ח סי' תקד סעיף ג:

פד כ ל מיי' פ"ג שם הלכה ד טוש"ע א"ח סי' תקט סעיף ג:

פה מ נ מיי' שם הל' ה טוש"ע שם סעיף ד:

גליון הש"ס

גמ' רבא אמר בשני קנין. עיין לקמן דף כה ע"א רש"י ד"ה ומלא:

רבינו חננאל

פירוש **אשתרבובי** כמין ירידה הוא. וסריכה כמו תפיסה, כדכתיב שממית בידים תתפש. **ואם אין שם אלא הן מותרין.** אוקימנא במדדין ולא במפריחין, כלומר אין בהן כח לפרוח. ומתמהינן אי הכי פשיטא ודאי הן הן. ואמרינן כגון דאיכא קן אחד בתוך נ' אמה שיש שם אפרוחים שלא זימן מהן וקאי בקרן זוית, מהו דתימא ניחוש דלמא מן הקן ההוא באו, קמ"ל אע"ג דקיי"ל כרב עוקבא דאמר בפ' לא יחפור כל המדדה אין מדדה יותר מחמשים אמה, כיון דקאי האי קן בקרן זוית, דלכי מדדה לא יכול למיהדר ומחזי לקניה, לא מדדה, הלכך ליכא למיחש להכי ושרי. א) **פירוש תריסין,** הקרשין שנועלין בהן פתחי החנויות. וב"ה מתירין לסלקם ולפתוח ולהחזירם כדי לסגור. **פירוש העלי,** בוכנא שכותש בו הדיסא והפואה וכיוצא בה באסיתא מלאכת החול, ואינו עומד לכתוש בו מיני מאכל. לפיכך אמרו כי זה העלי הוא דבר שמלאכתו לאיסור, ואעפ"כ ב"ה מתירין לטלטלן ולקצב עליו בשר ולשבר עצמות. וכן תברא גרמא, שהיא חתיכה של קורה שהתקינה לשבר עליה עצמות, והיא עדיין חדשה מותרת וכ"ש ישנה. וכן להוליך תבלין אצל מדוכה ומדוכה אצל תבלין אלו כולן ב"ה מתירין. ב) [וכן אוסרין בית שמאי] להגביה עור של בהמה ששחטה ביום טוב ולשוטחו ולדורסו בני אדם, [ו]ב"ה מתירין. ושוין ב"ש וב"ה שמולחין ע"ג העור בשר לצלי, שאין צריך מלח הרבה, אבל בשר לתבשיל שצריך מלח הרבה לא, שנמצא מולח את העור. ת"ר אין מולחין את החלבים ביו"ט ולא מהפכין בהן, משום ר' יהושע אמרו שוטחן ברוח ע"ג יתידות. אמר רב מתנה הלכתא כר' יהושע, איכא דאמרי אין הלכה כו'.

א) נראה דלפני רבינו הי' הגי' כאן בש"א אין מסלקין את התרסין וכו' קודם דין דאין נוטלים את העלי. ב) נראה דחסר וכצ"ל.

מסורת הש"ס

א) [לעיל יוד: ב"ב כג:], ב) ב"ב כג:, ג) [בקרן זוית מאי אמרת אדדויי אדדו כל היכא דמדדה והדר כו'. כצ"ל מהר"ם], ד) שבת קכג. [לעיל יוד.], ה) בירושל' ל"ג תיבת כזית, ו) [שבת קכג. קכד. תוספתא פ"א], ז) [תוספת' פ"א], ח) [בתוספתא אי' בש"א מוליכין טבח וסכין אצל בהמה אבל אין מוליכין בהמה אצל טבח וסכין וכ"א ברא"ש דהכא סימן יז ודע שהרב אלפס לא הביא כל זה אבל הר"ן כתב גרסינן בגמרא בש"א אין מוליכין וכו' וע"ש פירושו שכתב לב"ה דאמרי מוליכין ועי' פרש"י ד"ה אין מוליכין וכו' ואולי איתרמי טעות בתוספ' וכן בהרא"ש וצ"ל אין מוליכין וכו'], ט) [ענין טבח דנקט עמ"ש הב"י א"ח סי' תלא ד"ה ויכול להוליך], י) [תוספתא פ"א], כ) ברכות ט. וש"נ, ל) [שייך למשנה דלעיל יוד:], מ) [שייך למשנה דלעיל י:], נ) [גם זה שם], ס) [אמר אביי בדף. תימה דלא אמר לעיל אריסא] ת"י כ"י:

מוסף תוספות

א. [ו]אמרינן פשיטא, אין זה שיטת התלמוד. תר"פ. ב. גבי ניפול עד נ' אמה הרי הוא של בעל הבית מכאן ואילך הרי הוא של מוצאו, ואין יכול לישבו רק כמו מר עוקבא דהכא. תר"פ. ג. [ו]שאני עלי שמתוך שהוא כבד מיחד ליה מקום וקפיד עילויה, ודמי למסר הגדול ויתד של מחרישה וכיוצא בהן שהן כלים כבידין והן אסורין אפי' לר' שמעון דלית ליה מוקצה, והכי אוקמה רבה בפרק כל הכלים דעלי מייחד ליה מקום וקפיד עילויה. פסקי רי"ד.

מוסף רש"י

למזגא עליה. כן היתה ישיבתם, שוטחין בגדים על גבי הקרקע וסומכין ויושבין על ברכיהן כפופין כדאמרינן בפסחים (קח.) הוה זגינן אברכי דהדדי, ונמצאת שטיחתו לצורך יו"ט (לעיל י.). **אין מסלקין את התריסין.** דלתות החלונות של חנויות שסוגרין בהן החלונות בלילה ומסלקין אותן לפניהם ושוטחין עליהן תבלין למכור לרבים, וביו"ט מותר ליקח מחנוני המכיר אותו ובלבד שלא יזכיר סכום מקח (לעיל י.). **אף להחזיר.** ולסגור בהן, וחזרה ודאי שלא לצורך היא, ואפילו דאמרינן אין בנין בכלים, טרחא דלאו צורך מיהא הוא וקא שרינן ליה משום תחלתן כדלקמן (שם). **ואליבא דר' יהודה דאמר יגמור.** וזה כמו כן, שאם אתה אומר אל יגמור אף הוא לא יתחיל, ואין מזון מצוי לעולי רגלים (חגיגה כו.). **משום דאין בנין בכלים.** ואינו חייב אלא אם כן עשה בו מלאכה כגון ממחק או מחתך או אורג או תופר, שהן אבות מלאכות לעצמן (לקמן כב.). **מחזירין רטיה במקדש.** כהן שלקה בידו ונתן עליה רטיה מבעוד יום והוצרך לעבוד עבודה בשבת או ביו"ט ונטל רטיה מעל ידו שלא תהא חוצצת בינו ובין ידו לעבודה, דחציצה פוסלת בה, דבעינן ולקח הכהן וכיון דחייץ לא הוי לקיחה בכהן, מחזירה במקדש, דאי לא שרית ליה להחזירה לא שקיל ליה מידיה וממנע ולא עביד עבודה, **אבל לא במדינה.** גזירה שמא ימרח הרטיה ומירוח היינו ממחק האמור באבות מלאכות של שבת (עירובין קב:). **הפותח את חביתו.** חבר שפתח את חביתו למכור יין בירושלים ברגל וכל הבא ליקח ממשמש ואף עמי הארץ ממשמשים (חגיגה כו.). **ר' יהודה אומר יגמור.** שאם אתה אומר לא יגמור אף הוא לא יתחיל ואין מזון מצוי לעולי רגלים (שם). **וחכמים אומרים לא יגמור.** אחר הרגל אע"פ שברגל הן טהורין, לא שטהרתן טהרה אלא שברגל הכל חברים אבל לאחר הרגל מגעו טמא למפרע כדאמר במתני' עבר הרגל מטבילין כלי העזרה מפני שנגעו בהן ע"ה ברגל (שם).